

Ældreplejens image i en rekrutterings- og omsorgskrise – en diskursanalyse af folkeskoleelevers artikulationer af social- og sundhedsassistenter arbejdsopgaver, arbejdsvilkår og kompetencer

Mikkel Giver Kjer, Michella Ida Mikuta & Emmy Hjort-Enemark Topholm

Abstract

I den aktuelle omsorgskrise er der store udfordringer med rekruttering til ældreplejen – ikke mindst af social- og sundhedsmedarbejdere, som udgør den største faggruppe. Nyere undersøgelser indikerer, at det skyldes et negativt image af social- og sundhedsfagene.

Få – hvis nogen – har dog foretaget undersøgelser blandt potentielle rekrutteringsmålgrupper om baggrunden for udfordringerne. Formålet med denne artikel er derfor at analysere og diskutere, hvordan udskolings elever sprogligt fremstiller social- og sundhedsassistenter som fag. På baggrund af fokusgruppeinterview med 9.-klasseselever i tre folkeskoler foretager vi en Laclau & Mouffe-inspireret diskursanalyse af deres fremstillinger af social- og sundhedsassistenter. Analysen viser, at eleverne praktiserer en italesættelse af social- og sundhedsassistenter, som reducerer faget til et beskidt plejefag. Et fag, som eleverne ikke finder attraktivt. Centralt i elevernes forståelser af social- og sundhedsassistenter som faggruppe er udtrykket "tørre røv", som fungerer som et sprogligt referencepunkt i deres artikulationer. Analysen viser dog tilstedeværelsen af konkurrerende forståelser af social- og sundhedsassistentens fag og arbejde, hvori eleverne betoner social- og sundhedsassistentfaget som et samfundsmæssigt vigtigt og relevant arbejde. Artiklen peger på et behov for at ændre diskursen omkring social- og sundhedsfagene, således at den stigmatisering og marginalisering, der traditionelt har været knyttet til omsorgsarbejde, ikke reproduceres mellem de unge mennesker. Det vil givetvis styrke fagenes image og herigennem mulighederne for at rekruttere unge til social- og sundhedsuddannelserne.

Keywords: diskurs, rekrutteringsudfordringer, omsorgskrise, folkeskoleelever, ældrepleje, image

Introduktion

Ældreplejen i Danmark oplever massive rekrutterings- og fastholdelsesudfordringer, og udfordringerne er størst blandt social- og sundhedsmedarbejderne, der samtidig udgør den største af faggrupperne i ældreplejen (Lar-

sen & Jakobsen, 2022; Vinge & Topholm, 2021). Disse udfordringer bliver kun mere udtalte i de kommende år som følge af den demografiske udvikling, udviklingen i borgernes sundhedstilstand og udviklingen i sundhedsvæsenet (Lauritzen et al., 2022).

Tilsammen skaber dette en øget efterspørgsel på ældrepleje og dermed et øget behov for kvalificeret arbejdskraft (Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed, 2020). Dette behov for arbejdskraft forstærkes endvidere af, at en stor del af social- og sundhedsmedarbejderne i disse år når pensionsalderen og dermed forlader faget, og af at størstedelen af social- og sundhedsmedarbejderne er ansat på deltid (Vinge & Topholm, 2021; FOA, 2012). Fremskrivninger viser, at der kommer til at mangle omkring 25.000 personer med en erhvervsfaglig sundhedsuddannelse i 2030 (Larsen & Jakobsen, 2022). Konsekvensen heraf er, at det bliver mere vanskeligt at levere velfærd af høj kvalitet til de ældre borgere (ibid.).

Behovet for kvalificeret arbejdskraft udfordres samtidig af en utilstrækkelig tilgang til social- og sundhedsuddannelserne. På trods af et stadigt større politisk fokus på at øge antallet af studerende¹ (se Dahl, 2010; Hansen, Dahl & Horn, 2021) ses der generelt en faldende tilgang til social- og sundhedsuddannelserne over de seneste år, ligesom uddannelserne præges af relativt store frafald (Danmarks Evalueringsinstitut, 2020; Larsen & Jakobsen, 2022)².

En del nyere litteratur peger på social- og sundhedsfagenes negative image som en central kilde til at forstå udfordringerne med at rekruttere medarbejdere til ældreplejen og elever til social- og sundhedsuddannelserne (Vinge & Topholm, 2021). Dette image bærer præg af mange negative fordomme og forestillinger om social- og sundhedsmedarbejdernes kernefaglighed, opgaveportefølje samt arbejdsvilkår (ibid.). Øvrig litteratur peger endvidere på, hvordan et erhvervsimage og samfundsstatus påvirker, hvem og hvor mange der søger ind på uddannelserne (Frederiksen, 2021). Opfattes et fag som lavstatus i samfundet, vil det med andre ord udfordre den enkeltes legitimering af et uddannelsesvalg over for omverdenen og såle-

des reducere sandsynligheden for at vælge uddannelse inden for det fag (ibid.).

Hidtil er ældreplejens og social- og sundhedsmedarbejdernes image primært belyst *inden* for fagene, fx fra studerende på social- og sundhedsuddannelserne samt social- og sundhedsmedarbejdernes og deres lederes perspektiv (se fx Vinge & Topholm, 2021). Fagene er i langt mindre grad belyst via perspektiver *uden* for fagene – i samfundet generelt, i mediernes fremstilling og ikke mindst fra potentielle rekrutteringsmålgrupper (Lauritzen et al., 2022). Denne artikel adresserer dette videnshul i forskningslitteraturen ved at belyse folkeskoleelevers syn på social- og sundhedsfagene.

Vi anvender et diskursivt analysedesign, der er inspireret af Laclau & Mouffe (1985), til at undersøge, hvordan elever i 9. klasse italesætter social- og sundhedsassistent-faget. Dermed undersøger vi, hvilken diskurs der synes at dominere i en potentiel rekrutteringsmålgruppe. Vi stiller følgende spørgsmål:

Hvordan italesætter udskolingselever social- og sundhedsassistenter som faggruppe, og hvilken diskurs kommer herigennem til udtryk?

Vi finder, at der eksisterer en dominerende diskurs blandt eleverne omkring social- og sundhedsassistenter, der reducerer faget til et plejefag, der særligt forbindes med "beskidt" arbejde, som de unge ikke finder attraktivt. Fundamentalt for diskursen er ikke mindst udtrykket "at tørre røv", som fremstår som et centralt sprogligt referencepunkt for elevernes syn på social- og sundhedsassistenter, herunder faggruppens arbejdsopgaver og kompetencer. Dermed er de unge på mange måder med til at reproducere et historisk betinget stigmatiserende og marginaliserende blik på omsorgsarbejde som et lavstatus kvindefag (Dahl, 2010; 2009). Analysen viser dog også tilstedeværelsen af konkurrerende forståelser af social- og sundhedsassistentens fag og arbejde, hvori eleverne betoner social-

og sundhedsassistentfaget som et samfundsmæssigt vigtigt og relevant arbejde. Artiklens fund peger på vigtigheden af at ændre diskursen omkring social- og sundhedsfagene ved fx at øge vidensniveauet om omsorgsfagene i samfundet generelt og specifikt blandt potentielle rekrutteringsmålgrupper.

Vi giver indledningsvist et overblik over omsorgsarbejdets status midt i en omsorgskrise. Dernæst udfolder vi artiklens metodologi og empiriske grundlag. Vi præsenterer efterfølgende den diskursive analysestrategi, som betoner sproget som konstituerende for elevernes forestillinger om faget. Analysen udfolder i tre afsnit, hvordan elevernes artikulationer er en del af en større diskurs om social- og sundhedsassistentfaget. I artiklens sidste afsnit diskuterer vi implikationerne af fundene for rekruttering til faget og til ældreplejen mere generelt.

Omsorgsarbejde i krydsfeltet mellem reformer, marginalisering og anerkendelse

Dowling (2022) anvender betegnelsen "omsorgskrise" om den samfundstendens, hvor efterspørgslen og behovet for omsorg stiger, mens værdiansættelsen af omsorgsarbejde falder (Lauritzen et al., 2022). Omsorgsarbejdere, herunder social- og sundhedsmedarbejdere i ældreplejen, har traditionelt set haft en lav og marginaliseret status i såvel samfundets arbejdshierarki generelt som inden for sundhedsvæsenet specifikt (Hansen, Dahl & Horn, 2021; Vinge & Topholm, 2021).

Kampen for anerkendelse af omsorgsarbejde har været – og er – udfordret af en historisk-konstitueret opfattelse af, at arbejdet er kropsligt "beskidt" ("dirty work") (Hughes, 1958; Dahl, 2004; Hansen, 2016; Jensen, 2017a; 2017b). Det skyldes, at omsorgsarbejde som kropsligt og intimt arbejde vedrører kropslige dysfunktioner, udskillelser, sygdom og død (Hansen, 2016), der opfattes som be-

skidte. Der knytter sig dertil et stigma til gamle kroppe (Hansen & Kamp, 2018), som betyder, at det intime arbejde med *gamle* kroppe har lav status og en marginaliseret position i samfundet (Hansen, 2016). Endvidere viser sociologisk, feministisk professionsforskning, at social- og sundhedsfagernes kamp for professionel anerkendelse knytter sig til, at omsorgsarbejde er et kønnet felt, som er indlejret i et kønnet socialt hierarki – og altså betragtes som et kvindefag (Hansen & Kamp, 2018). Omsorgsarbejde er traditionelt blevet betragtet som emotionelt arbejde, der forbindes med naturlige kvindelige kompetencer og ikke professionelle kompetencer (Jensen & Muhr, 2020).

Historisk set er omsorgsarbejde også baseret på uformelt kvindearbejde, der tilskrives lav værdi og status og betragtes som ufaglært (Aronson & Neysmith, 1993). Social- og sundhedsfagene udspringer af ordningen med husmoderafløsning fra 1949. Omsorgsarbejdet bliver således mødt med stigmatisering og stereotypificering, fordi det fortsat opfattes som kvindefag og associeres med husholdningsarbejde (Kjellberg et al., 2022; Jensen, 2017a). Den position udgør en barriere for kampen for anerkendelse af og status for omsorgsarbejde i ældreplejen, herunder for social- og sundhedsmedarbejdernes kamp for et bedre image (Hansen & Kamp, 2018; Rasmussen, 2004; Davies, 1996; Vinge & Topholm, 2021).

Disse udfordringer med at sikre social- og sundhedsfagene større anerkendelse og professionel status er politisk søgt håndteret de sidste 30 år særligt igennem implementering af New Public Management³-inspirerede reformer i ældreplejen med fokus på kompetenceudvikling og jobmuligheder samt uddannelsernes udvikling i form af bl.a. øget varighed, adgangskrav samt en højere grad af teoretisk viden (se fx Dahl, 2009; Trydegård, 2012; Jensen, 2017a; Hansen, 2016; Vinge & Topholm, 2021).

Intentionerne med NPM-initiativerne i starten af 1990'erne var bredt set at effektivisere, standardisere og professionalisere ældreplejen og dermed understøtte bedre kvalitet igennem markedsliggørelse, øget dokumentation, mv. (Hansen & Kamp, 2018, Dam & Skjødt, 2022; Björnsdóttir, 2013; Hansen, Dahl & Horn, 2021; Bertelsen et al., 2021). Men disse NPM-initiativer har ofte været i modstrid med, hvad omsorgsarbejdere selv oplever som fagligt tilfredsstillende og meningsfuldt (Tuft, 2011). På trods af at NPM-initiativerne blev italesat som forsøg på professionalisering, peger flere danske forskere på, at de snarere har ført til deprofessionalisering af arbejdet i ældreplejen og dermed har bidraget til at udfordre kampen for anerkendelse (Hansen & Kamp, 2018; Dahl, 2009). I forlængelse heraf taler Dahl (2009) om, at NPM har koloniseret den politisk-administrative diskurs om ældreplejen, der præges af ønsket om effektivitet og produktivitet igennem udtryk som planlægning, specialisering, visitation, ressourcetimeoptimering, mv. Denne diskurs standardiserer, reducerer og depersonaliserer derfor omsorgsarbejde til funktioner frem for behov (Trydegård, 2012; Dahl, 2004; Dahl, 2009; Aronson & Neysmith, 1993). Den politisk-administrative diskurs står dermed i kontrast til den måde, omsorgsarbejde beskrives i professionalismisme-diskursen og i de professionaliseringsprocesser, omsorgsarbejde har undergået sideløbende, herunder igennem udviklingen i opgaver og ikke mindst uddannelserne. Denne konstatering findes ligeledes i den internationale litteratur, som peger på en uoverensstemmelse mellem artikulationen af ældreplejen i den politiske diskurs på den ene side og social- og sundhedsmedarbejdernes selvforståelse på den anden side (Aronson & Neysmith, 1993).

Større anerkendelse og professionel status er derudover forsøgt understøttet af rehabiliteringsparadigmet, som har vundet frem de

senere år. En række studier viser, at arbejdet med hverdagsrehabilitering (og bl.a. også efteruddannelse i "hjælp-til-selvhjælp") var en platform til at professionalisere arbejdet i ældreplejen, idet rehabiliteringsparadigmet ændrer arbejdet fra kompenserende pleje til træning af borgerne (Hansen, 2016; Hansen & Kamp, 2018). For social- og sundhedsmedarbejdere i ældreplejen har det betydet, at de har flere såkaldte subjektpositioner at trække på (se også Dahl, 2009) – ikke mindst en ny og mere professionel rolle som "trænere". Sådant en rolle understøtter den diskursive kamp for anerkendelse, idet der er større prestige forbundet med træning end beskiddt plejearbejde. Trods dette potentiale - og tilhørende intentioner og hensigter - peger studier dog samtidig på, at rehabiliteringsparadigmet ikke entydigt har bidraget til øget professionalisering, men indebærer en risiko for fortsat marginalisering og stigmatisering af social- og sundhedsmedarbejdere (Jensen, 2017a; 2017b; Jensen & Muhr, 2020).

Rekrutterings- og omsorgskrisen synes altså at være forbundet med kampen for anerkendelse af omsorgsarbejde. På trods af NPM-initiativernes forsøg på øget professionalisering via standardisering og effektivisering samt nye uddannelser og efteruddannelser påpeger forskningen, at social- og sundhedsfagene (og omsorgsarbejde generelt) stadig udfordres af en historisk betinget stigmatisering og marginalisering, ligesom den gennemgåede litteratur peger i retning af, at omsorgsarbejdet i ældreplejen i dag præges af multiple, modsætningsfyldte betydninger.

Det empiriske materiale og metodiske refleksioner

Formålet med at interviewe folkeskolelever har været at skabe viden om denne rekrutteringsmålgruppes syn på social- og sundhedsassistentfaget, herunder skabe indsigt i elevernes fremstillinger og forståelser af

samme. Artiklen baserer sig på tre fokusgruppinterviews med elever fra 9. klasse, udført på tre forskellige folkeskoler. I alt har 18 elever i 9. klasse deltaget (se Lauritzen et al., 2022).

Datagrundlaget bag artiklen er relativt beskedent, men det kvalitative design, hvor de udvalgte skoler repræsenterer ganske forskellige elevgrupper både med hensyn til køn, socioøkonomisk baggrund og geografi, giver mulighed for en såkaldt analytisk generalisering (Kvale & Brinkmann, 2014). Det vil sige, at hvis elevernes sprog, deres artikulationer og forestillinger kan genfindes i mere eller mindre samme form på tværs af skoler, giver det opbakning til, at diskursen eksisterer mere bredt end blot de tre udvalgte skoler (ibid.).

Udvælgelse af skoler, elever og interviewoplysninger

De tre folkeskoler er udvalgt på baggrund af en tilnærmelsesvis maksimum variation logik (Neergaard, 2010). Det indebærer mere specifikt, at vi i vores udvælgelse af skolerne har haft fokus på, at de medvirkende skoler repræsenterer en så stor variation i forhold til forventede holdninger og viden om faget som muligt. Af denne årsag opstillede vi et udvælgelseskriterium om, at de medvirkende skoler skulle adskille sig fra hinanden, når det kommer til deres elevers gennemsnitlige socioøkonomiske baggrund. Det skyldes ikke mindst en forventning om, at elevernes socioøkonomiske baggrund har betydning for deres holdninger til og viden om social- og sundhedsassistentfaget. Desuden udvalgte vi skolerne på baggrund af et ønske om variation i geografi, således at vi havde variation i land/by/storby-dimension.

Vi rekrutterede eleverne via skolelederne på de respektive institutioner, som således stod for at udvælge interviewpersonerne. Vi

tydeliggjorde over for skolelederen, at den eneste betingelse for deltagelse var en interesse for at tale om deres syn på forskellige fag og professioner. Vi gjorde det endvidere tydeligt, i såvel kommunikationen til skolerne, såvel som i begyndelsen af selve interviewet, at deltagelse var frivilligt.

Vi valgte at interviewe elever i fokusgrupper frem for individuelle interviews, fordi gruppeinterviewet frembringer nogle dynamikker, som skaber nuancer i oplevelsen af virkeligheden. Mindre grupper er en velkendt ramme for elever i folkeskolen, og også af den grund skaber vi en tryk og velkendt ramme om en tillidsfuld dialog mellem klassekammeraterne. Eleverne er interviewet i vinteren 2021/2022. Samtlige interviews er afholdt på skolerne.

Interviewtilgang

Interviewene er udført med afsæt i en art-based-interviewmetode, hvilket er en metode, der indebærer, at interviewet tager udgangspunkt i en eller flere visuelle øvelser med det formål at lade interviewpersonernes, frem for interviewerens, perspektiver være det styrende for interviewet (Bagnoli, 2009). En art-based-metode rammesætter derfor et interview med en høj grad af styring fra børnene og de unge selv, og den kan derfor ansues som partcipatorisk. Interviewtilgangen muliggør en mere aktiv, diskuterende dialog mellem eleverne. I interviewene anvendte vi mere konkret en visuel øvelse, hvor eleverne blev bedt om at placere forskellige ord og udsagn på forskellige fag eller professioner, hhv. ingeniør, historiker, pædagog, lærer og social- og sundhedsassistent. Dernæst bad vi eleverne placere de forskellige ord/udsagn på de forskellige fag. Vi havde 25 positivt og negativt ladede ord eller udsagn (fx "prestige i arbejdet", "dårlig lønnet", "svær uddannelse"). Se tabel 2 for en oversigt over ordene.

	Institution	Fordeling på køn	Navne/pseudonymer	Urbanisering (a)	Geografi	Socioøkonomiske baggrund (a)
Skole A	Folkeskole, 9. klasse	Tre drenge, to piger	Anders, Johan, Kasper, Line, Sofie	Mindre provinsby	Jylland	Stærk
Skole B	Folkeskole, 9. klasse	Fire piger, en dreng	Anne, Maria, Emma, Astrid, Carl	Provinsby med over 50.000 indbyggere	Jylland	Svag
Skole C	Folkeskole, 9. klasse	Tre drenge, tre piger	William, Sune, Rasmus, Laura, Caroline, Josefine	Landdistrikt	Jylland	Mellem

Table 1 – Oversigt over interviewede

Eleverne fik derefter til opgave, uden involvering fra interviewer, at placere de forskellige ord/udsagn. Øvelsen var først slut, når alle ord og udsagn var placeret. Efterfølgende spurgte vi indgående ind til elevernes valg og placeringer.

Interviewtilgangen fremmer en mindre voksenstyret samtale/dialog, hvor den voksne interviewer træder tilbage og lader elevernes tanker, holdninger og synspunkter komme frem. Det er dog også klart, at de medbragte ord skaber en ramme for, hvad elevernes dialog tager udgangspunkt i. Det kan ikke udelukkes, at eleverne ville have valgt at beskrive fagene med andre ord, såfremt det var op til dem selv at definere de 25 positivt og negativt ladede ord og udsagn, og analysens fund skal selvsagt læses i kontekst heraf. Vi mener dog også, at *hvordan* eleverne taler inden for denne ramme, er mindre påvirket (af den voksne) end ved et traditionelt interview. I forlængelse heraf er det i analysens diskursteoritiske perspektiv en central pointe, at elevernes begrundelser for deres placering af ordene skete med minimal indblanding fra interviewer, hvorfor elevernes artikulationer om fagene tog afsæt i deres egne, frem for vores sproglige struktureringer. Eksempelvis

var udtrykket "tørre røv" et udsagn, elever på tværs af skolerne selv valgte at bringe ind i interviewsituationen i deres beskrivelse af social- og sundhedsassistentfaget. Citaterne i analysen beror på en grundig vurdering af det samlede materiale, således at citaterne afspejler elevernes udsagn på tværs af skolerne.

Artiklens diskursive analysestrategi

Analysen af interviewene med eleverne står på skuldrene af et diskursanalytisk perspektiv, der grundlæggende set betragter diskurser som konstituerende for det sociale liv (Jørgensen & Phillips, 2011). Udgangspunktet er således, at sproget er konstrueret i nogle mønstre, som har betydning for vores adfærd i og forståelse af den sociale verden (ibid.).

Vores diskursive analysestrategi tager udgangspunkt i Laclau og Mouffes teoriapparat (Laclau & Mouffe, 1985); en kompleks samling af ideer og forståelser, som vi ikke leverer en udtømmende gennemgang af her. Vi fokuserer derimod på de centrale begreber, som vi anvender i analysen: flydende betegner, nodalpunkt og ækvivalens kæder. I Laclau og Mouffes diskursteorier er grundpræmissen indledningsvist, at diskursen konstruerer den

Positive ord/ udsagn	Negative ord ord/ udsagn
Godt lønnet	Dårlig lønnet
Inspirerende arbejde	Hårdt arbejde
Gode arbejdsvilkår	Kedeligt arbejde
Svært at blive uddannet til	Dårlige arbejdsvilkår
Svært at få arbejde	Let at blive uddannet til
Prestige i arbejdet	Let at få arbejde
Lang uddannelse	Lav prestige i arbejdet
Spændende arbejdsopgaver	Stressende arbejde
Gode jobmuligheder efter end uddannelse	Kort uddannelse
Gode arbejdstider	Dårlige arbejdsmuligheder efter endt uddannelse
Svært arbejde	Dårlige arbejdstider
Godt socialt miljø på studiet	Nemt arbejde
	Dårligt socialt miljø på studiet

Tabel 2 – Oversigt over ordvalg til interviewene

Note: Flere af udsagnene er ganske tvetydige. Det gælder fx udsagnene om kort eller lang uddannelse. I tabellen placerer vi dem i forhold til, hvilke beskrivelser og forståelser eleverne gav af udsagnene.

sociale verden, men også at konstruktionen aldrig kan fastlåses. Sproget er derfor grundlæggende set ustabil, og forskellige diskurser (og magtpositioner) kæmper hele tiden om at opnå hegemoni – altså at fastslå sprogets betydning (Laclau & Mouffe, 1985). De to pointer vender vi tilbage til afslutningsvist. Ifølge Laclau & Mouffe er en diskurs defineret som "the structured totality resulting from the articulatory practice" (Laclau & Mouffe, 1985). En artikulationspraksis består derfor af elementer fx ord⁴, som i sproget forbindes og konstitueres (Kjer, Bengtsson & Nielsen, 2021). Elementer er på den måde neutrale i deres egentlige, isolerede mening (ibid.). Men når elementer (i flertal) artikuleres, gives de konceptuelt mening via deres forbundenhed. Når elementer forbindes til hinanden i ækvivalenskæder, skabes der en mening, der ikke længere er neutral, men derimod tillægges en bestemt betydning og værdi i en given sammenhæng.

Fundamentalt for teorien er tillige nodalpunkter og flydende betegnere. Nodalpunkter

er med til at fikserer de grundlæggende og mest dominerende ideer og meninger, som diskurser centrerer sig omkring. Det vil sige et privilegeret tegn omkring, hvilken de andre betydninger og tegn hæfter sig til i ækvivalenskæden. Men inden en fiksering eller sedimentering af et nodalpunkt finder sted, er nodalpunkter såkaldte flydende betegnere, eller "floating signifiers". Begrebet "flydende betegnere" introduceres af Laclau & Mouffe til at illustrere, at nogle begreber kan fyldes med konkurrerende meningsindhold, da de kan indgå som elementer i forskellige (antagonistiske) diskurser og virkelighedsforståelser. Den flydende betegner er derfor et centralt koncept, fordi det flydende netop betoner, at centrale ord, elementer eller ækvivalenskæder stadig er åbne for menings- eller betydningstillægelse. Flydende betegnere er derfor særligt anvendelige i analyser, hvor målet er at illustrere spændinger mellem forskellige diskurser.

I vores analyse tager vi derfor udgangspunkt i "social- og sundhedsassistent" som

en flydende betegner. Fordi de flydende betegnere er åbne for nyt indhold, er forskellige diskurser ivrige efter at udfylde dem med indhold på en bestemt måde (Jørgensen & Phillips, 2011). Dermed bliver de flydende betegnere centrale for at forstå, hvordan en diskurs opnår et moment, altså et bestemt tidspunkt, og hvordan en diskurs opnår en hegemonisk status i samfundet. Analysen fokuserer på de ækvivalenskæder, der opstår, når eleverne taler om social- og sundhedsassistenter (Laclau & Mouffe, 1985). Vores argument er, at særligt udtrykket "at tørre røv" er det særegne betydningsindhold i elevernes artikulationer og ækvivalenskæder, der dominerer diskursen om social- og sundhedsassistenter. Vi vil dog også løbende tydeliggøre, hvordan der i diskursen tillige er sprækker, hvormed der åbnes op for konkurrerende forståelser af social- og sundhedsassistentens fag og arbejde. Vi har systematisk kodet og skabt forbindelse mellem de forskelle udtryk, ord og sætninger i softwareprogrammet NVivo11.

Analyse og resultater

I det følgende præsenteres resultaterne af diskursanalysen. Analyseafsnittet indeholder tre delafsnit, som centrerer sig om de sproglige udtryk, ord og begreber, som dominerer elevernes artikulationer i diskursen om social- og sundhedsassistenten.

Italesættelsen af social- og sundhedsassistentfagets arbejdsopgaver og arbejdskontekst

Vi identificerer først og fremmest, hvordan elevernes italesættelser af social- og sundhedsassistenten på tværs af skolerne gennemgående artikuleres igennem en endimensionel forestilling om social- og sundhedsassistenternes arbejdsopgaver som værende plejereleterede; en sproglig fremstilling, der ofte

akkompagneres af forestillinger om faget, hvor udtrykket "tørre røv" er centralt. I dette citat forklarer Laura, hvordan hun associerer ingeniøren med ord som "fint" og "fancy", hvilket ligeledes spejles i social- og sundhedsassistenten manglende status og prestige

Laura: "Når du siger, at du er ingeniør, så lyder det som noget fint og fancy, men hvis du siger, du er social- og sundhedsassistent, så tænker du, at de tørrer røv på gamle mennesker" (Skole C).

Citatet rummer en tydelig negativ artikulation om social- og sundhedsassistentens arbejdsopgaver, hvilket ses ved, at jobbet som social- og sundhedsassistent reduceres til en enkelt arbejdsopgave; nemlig at tørre røv.

Langt de fleste af de interviewede elever associerer derudover social- og sundhedsassistenter med ældreplejen som arbejdskontekst. Det er ikke overraskende, eftersom langt de fleste social- og sundhedsassistenter arbejder på ældreområdet. Kun ganske få af eleverne havde dog en større faktisk indsigt i social- og sundhedsassistenternes arbejdsopgaver, ligesom de typisk ikke kunne udfolde flere dimensioner eller facetter i arbejdsopgaverne end at "tørre røv". Det betød, at arbejdsopgaver i regi af sygepleje, psykiatri samt ergo-/fysioterapeutiske opgaver stort set ikke blev nævnt under interviewene. Endvidere kunne kun få af eleverne forklare, hvilke andre institutioner og organisationer social- og sundhedsassistenter arbejder i, herunder hvilke forskellige grupper af borgere de arbejder med. Der var eksempelvis ikke nogen af eleverne, der nævnte sekundærsektoren, herunder sygehuse, som et sted, social- og sundhedsassistenter arbejder. På tværs af skolerne forestiller eleverne sig således bestemte plejereleterede situationer (tørre røv) med bestemte borgere (gamle mennesker) i en hjemlig kontekst (fx plejehjem). Denne konsensus i forståelsen af faget indikerer en

sedimentering af diskursen om social- og sundhedsassistentfaget som et plejefag, hvilket har betydning for de ækvivalenskæder, eleverne sammensætter i deres beskrivelser af faget. Elevernes forståelse af faget kommer til udtryk i følgende citat, hvor elevernes dialog også trækker på nogle historiske titler. Ækvivalenskæden afspejler, at eleverne fra skole A indledningsvist skal afklare med hinanden, hvad social- og sundhedsassistenter rent faktisk er, dernæst hvor de arbejder.

Anders: *"SOSU'er*

Sofie: *Det er sådan nogle sygeplejersker eller hjemmehjælper?*

Kasper: *Hjemmehjælper og plejehjem.*

Line: *Hjemmesygeplejersker?" (Skole A).*

Citatet eksemplificerer derudover, hvordan ordet "hjem" ofte var en del af artikulationen af social- og sundhedsassistentens arbejdskontekst. Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, at "hjemmehjælper" optræder som et centralt sprogligt nedslag i dialogen, eftersom titlen blev nedlagt med social- og sundhedsuddannelserne i 1991 for netop at trække fokus, også sprogligt, væk fra de associeringer, der historisk set forbindes med husholdningsarbejde (se Dahl, 2000; 2010).

Eleverne synes til sammenligning at have ret begrænset indsigt i, hvad fx ingeniøren laver. Men forskellen i elevernes sammensætning af ækvivalenskæder i deres beskrivelser af de to fag, er imidlertid, at eleverne ved ingeniøren trækker på nogle tydeligere elementer i form af positive symboler eller markører, hvor ingeniørens arbejde betragtes som værende "vigtigt". For eksempel fremhæver eleverne, at ingeniører "bygger broer" eller "sikrer konstruktionerne til en bygning". Det gælder omvendt ikke for elevernes artikulationer af social- og sundhedsassistentens arbejde, der primært trækker på repræsentationer relateret til (beskidte) plejeopgaver.

Italesættelsen af social- og sundhedsassistentfagets arbejdsvilkår, løn og prestige

Vi identificerer for det andet, at diskursen om social- og sundhedsassistentfaget som et plejefag i kontekst af ældreplejen har betydning for de ækvivalenskæder, der sammensættes ved elevernes fremstillinger af arbejdsvilkår, løn og ikke mindst prestige.

Grundlæggende fremstiller eleverne social- og sundhedsassistenternes arbejdsvilkår som dårlige. Eleverne artikulerer, at der er skæve arbejdstider, at det er fysisk krævende arbejdsopgaver, at arbejdet indebærer at møde udfordrende ældre borgere samt en dagligdag med et højt stressniveau. Det illustrerer vi med følgende citat, hvor William fra skole C i slutningen af interviewet opsummerende beskriver, hvilke ord eleverne har udvalgt som karakteristiske for social- og sundhedsassistenternes arbejdsvilkår:

Interviewer: *"Godt, er der nogle af disse her fag, der klinger negativt og positivt?"*

William: *Ja, altså social- og sundhedsassistenter i forhold til negativt, for der står [på sedlen, red.]: stressende, hårdt, dårlige arbejdsvilkår, ... så ja" (Skole C).*

Det underbygger således tilstedeværelsen af diskursens hegemoniske position, at eleverne på tværs af skoler, klasser, social baggrund, mv., fremstiller meget ens ækvivalenskæder i deres artikulationer af social- og sundhedsassistenternes arbejdsvilkår. Vi sporer således systematiske mønstre i elevernes artikulationer og forestillinger på tværs af klasserne/skolerne, der taler i retning af tilstedeværelsen af en kulturel, sprogligt betinget diskurs om social- og sundhedsassistenten og ældreplejen og omsorgsarbejde generelt. I slutningen af interviewet på skole B spørges eleverne ind til placeringen af sedlerne med høj prestige og løn. Dialogen mellem Anne og Emma

viser, at der i elevernes artikulationer er en sammenhæng mellem elevernes forestillinger om arbejdsopgaver og arbejdsvilkår og elevernes forestillinger om status, prestige og løn:

Interviewer: *"Så prestige hænger sammen med løn?"*

Anne: *Ja, og navnet på det, du er.*

Emma: *Men det er jo også opfattelsen af, hvad der indgår i de forskellige jobs. Når man siger, man er SOSU, vil alle jo sige "nå, så du går og tørrer røv på gamle mennesker". Jeg har hørt folk sige det så mange gange" (Skole B).*

Citatet rummer en central ækvivalensskæde. Logikken, som eleven også distancerer sig fra sprogligt, er her, at titlen "SOSU" forbindes med opgaver inden for personlig pleje – og omvendt. Og titlen "SOSU" beskriver eleverne som antagonistisk til prestige og god løn. Denne sproglige antagonisme omkring prestige og løn var udtalt på tværs af de tre interviews. I samtlige interviews blev "lav løn"-sedlen placeret hos social- og sundhedsassistenter. Det er bemærkelsesværdigt, eftersom eleverne i interviewene samtidig konstaterede, hvordan pædagoger og social- og sundhedsassistenter kunne arbejde på samme sted og bestride praktisk talt de samme stillinger, men hvor pædagoger, ifølge eleverne, får en højere løn. Det illustrerer følgende citat:

Carl: *"Dårligst lønnet er social- og sundhedsassistenter.*

Astrid: *Jeg tror, pædagoger får meget mere i løn end en SOSU" (Skole B).*

Dette viser, at diskursen om social- og sundhedsassistentfaget som et plejefag bliver så dominerende for elevernes artikulationer om faget, at de konsekvent omtaler social- og sundhedsassistenter som dårligere lønnet end pædagoger. Det sker på trods af, at de

beskriver fagprofessionerne som stort set ens på flere andre centrale parametre.

Italesættelsen af social- og sundhedsassistenterens kompetencer og uddannelse

Endelig viser vi, at elevernes artikulationer af social- og sundhedsassistentfaget som et plejefag også har betydning for de ækvivalensskæder, de danner i deres fremstillinger af social- og sundhedsassistentens faglige kompetencer og uddannelse. Det tydeliggør følgende dialog mellem pigerne fra skole C, hvor interviewkonteksten er, at eleverne skal til at placere sedlen "lav prestige" på bordet. I citatet knyttes lav prestige igen til elevernes artikulationer om, at social- og sundhedsassistent-jobbet er nemt at få. Her opstår følgende dialog:

Caroline: *"Så er lav prestige social- og sundhedsassistenter?"*

Josefine: *Ja, der er mange udlændinge, der kommer til Danmark, og så har de let ved at få et job som det.*

Laura: *Ja, der er jo heller ikke nogen, der har lyst til at være det" (Skole C).*

Citatet tydeliggør, at eleverne i deres artikulationer umiddelbart knytter social- og sundhedsassistenterens arbejde an på noget, de ikke forestiller sig, kræver særlige kompetencer eller kvalifikationer, eftersom udlændinge "har let ved at få et job som det". For det første tydeliggør citatet, hvordan jobbet som social- og sundhedsassistent betragtes som lav-prestige og igen kobles med et job, der ikke er nogen, som har lyst til at tage. I forlængelse heraf, kobles prestige også med artikulationen om, at alle kan få arbejde som social- og sundhedsassistent, hvilket igen indirekte tydeliggør en forestilling om ar-

bejdsopgaverne som værende lette eller uden nogen form for kompetencebehov.

Endelig ser vi, at elevernes forestillinger om social- og sundhedsassistenter også synes at have betydning for deres syn på uddannelsen som social- og sundhedsassistent. På trods af at social- og sundhedsuddannelserne har undergået en del udvikling i længde, adgangskrav og fagligt niveau (se Vinge & Topholm, 2021), tydeliggør de ækvivalens-kæder, eleverne danner, når det kommer til deres beskrivelser af social- og sundhedsassistentuddannelsen, at eleverne betragtede det som værende "en let uddannelse" at tage. En forestilling, som eleverne også sprogligt binder op på, at uddannelsen er kort samt kræver et lavt karaktergennemsnit at blive optaget på, som vi eksemplificerer i følgende dialog fra skole C:

Interviewer: *"Let at blive uddannet til?"*

Laura: *Det må være social og sundhedsassistent" (Skole C).*

Artikulationen om, at uddannelsen er let, kobles også op på den dominerende forestilling om arbejdsopgavernes karakter – at tørre røv – som det tydeliggøres i denne dialog, hvor eleverne på skole A taler om det faglige niveau på uddannelsen:

Interviewer: *"Lavt fagligt niveau?"*

Line: *Det tror jeg ikke, der er nogen, der har.*

Johan: *Men der, hvor der er et lavt snit?*

Sofie: *Der skal jo ikke meget til, for at man kan tørre en gammel dame i røven.*

Line: *Det kan jo godt være, at uddannelsen er svær" (Skole A).*

I ovenstående meningsudveksling blandt eleverne ses det, at nogle elever knytter forestillingen om, hvilke opgaver faget udfører i praksis – at tørre (gamle menneskers) røv – sammen med uddannelsens sværhedsgrad og optag (om den er let at komme ind på eller ej).

Italesættelse af social- og sundhedsassistenternes arbejde som vigtigt

Vi identificerer dog også sprækker i diskursen, hvormed der åbnes op for konkurrerende forståelser af social- og sundhedsassistentens fag og arbejde. Det bliver således klart i flere af interviewene, at elevernes artikulationer af social- og sundhedsassistenterne ligeledes indeholder en italesættelse af særlige menneskelige eller relationelle kompetencer som værende en central del af at kunne bestride jobbet. I stærk kontrast til elevernes øvrige fremstillinger af social- og sundhedsassistentfaget, er de ækvivalens-kæder, som eleverne danner i deres omtale af faget her, mere positivt ladede og handler om evnen til at se og forstå et andet menneske. Til et opklarende spørgsmål om, hvad man skal være god til som social- og sundhedsassistent, svarer eleverne fra skole B følgende:

Maria: *"Omsorgsfuld. God med mennesker.*

Carl: *Tålmodig.*

Astrid: *Man skal kunne vise empati.*

Anne: *SOSU-assistenter skal jo også kunne finde ud af ikke at nedgøre. Og noget med psykiske lidelser. Ikke blive sure, hvis de skal gentage noget for en dement. Og de skal også kunne læse de gamle mennesker. Hvornår er de sultne? Det skal de kunne se på dem. Og så skal de vide, hvordan man laver madplaner" (Skole B).*

Elevernes artikulationer fortolker vi i den retning, at de negative artikulationer og forståelsesrammer om social- og sundhedsassistentfaget som et plejefag også blev udfordret af en anden forståelse af fagets påkrævede sociale, relationelle og menneskelige kompetencer. I forlængelse heraf fremførte flere af eleverne også, at social- og sundhedsassistenterne må være mennesker, der er engagerede og omsorgsfulde, og som har lyst til at hjælpe andre. Derudover kredser elevernes

artikulationer også om at arbejde med andre borgergrupper, her fx demente. Det er dog værd at notere, hvordan de kompetencer, som eleverne fremhæver som væsentlige, tillige er færdigheder eller evner, der er relateret til et kønsmæssigt stigma, idet omsorgsfuldhed og empati trækker på historisk forankrede ideer om omsorgsarbejde (Dahl, 2010). Det er således ideer, der associeres med, hvad forskningen har tydeliggjort som kvinders "naturlige" instinkter og opgaver i hjemmet (Rasmussen, 2004), og som historisk set ikke har givet anerkendelse (Dahl, 2009).

Endelig kendetegner det også elevernes artikulationer, at social- og sundhedsassistenter måtte være personer, der på daglig basis gør en positiv forskel for mennesker med behov for hjælp. Dermed mente eleverne også, at arbejdet havde en vigtig samfundsmæssig funktion, som vi illustrerer ved citatet fra Mie fra skole B:

Mie: *"Kan vi ikke tage "vigtigt arbejde" på SOSU-assistenter, for de passer jo på ældre og dem, der ikke kan klare sig selv. Det er derfor, det er et vigtigt arbejde, at vi har nogle, der kan sørge for dem"* (Skole B).

Konklusion

Med stadig større udfordringer med at rekruttere til social- og sundhedsfagene over de seneste år er det relevant at undersøge potentielle rekrutteringsmålgruppers blik på fagene. At etablere viden om social- og sundhedsfagenes image synes at være helt centralt, eftersom diskurser, altså den måde vi taler om fagene på, virker styrende for de valg, vi træffer (Foucault, 2005). Denne artikel har derfor undersøgt, hvordan elever i 9. klasse italesætter social- og sundhedsassistenteres arbejdsopgaver, arbejdsvilkår og kompetencer.

Vi finder en dominerende diskurs, der på mange måder synes at reproducere en

ensidig opfattelse af faget som plejearbejde ("beskidt" arbejde), som foregår blandt gamle mennesker på plejehjem, hvor der er et dårligt arbejdsmiljø (slidsomt og stressende arbejde) og medarbejdere uden særlige kvalifikationer. Med udgangspunkt i "social- og sundhedsassistent" som en flydende betegnelse finder vi, at udtrykket "tørre røv" fremstår som et særligt sprogligt referencepunkt for elevernes forståelse af faget specifikt og arbejdet i ældreplejen generelt. Det er det udtryk, eller det billede, der systematisk går igen i elevernes artikulationer, når de skal beskrive og forklare fagets arbejdsopgaver, arbejdsvilkår og kompetencer. Analysen tegner således et billede af en form for sedimentering af diskursen om social- og sundhedsassistentfaget som et beskidt plejefag (Laclau & Mouffe, 1985). Denne diskurs reproducerer den stigmatisering og marginalisering, der historisk set knytter sig til omsorgsarbejde. Men analysen viser tillige sprækker i diskursen i form af tilstedeværelsen af konkurrerende forståelser af social- og sundhedsassistentens fag og arbejde; her betegner og betoner eleverne social- og sundhedsassistentfaget som et samfundsmæssigt vigtigt og relevant arbejde, ligesom eleverne også placerer et fokus på sociale, relationelle og menneskelige kompetencer. Denne konkurrerende forståelse af faget trækker dog ligeledes på historisk forankrede, og stigmatiserende, ideer om omsorgsarbejde som et kvindefag.

Denne opfattelse af faget er også tæt forbundet med det faktum, at eleverne ikke finder arbejdet som social- og sundhedsassistent attraktivt, fordi det ikke har prestige eller status. Grundlæggende udfordrer diskursen dermed social- og sundhedsfagenes kamp for at opnå en legitim, professionel status; ikke mindst fordi diskursen ikke er fulgt med den faktiske udvikling i fagenes opgaver, organisering og kompetencer. På den måde viser artiklen, hvad der ligeledes findes eksempler på i den internationale litteratur, nemlig at

der er en uoverensstemmelse mellem artikuleringen af ældreplejen på den ene side og social- og sundhedsfagenes selvforståelse på den anden side (Hansen, Dahl & Horn, 2021; Vinge & Topholm, 2021; Aronson & Neysmith, 1993).

Implikationer for praksis

I den aktuelle rekrutterings- og omsorgskrise er det problematisk, at unge, der står over for et snarligt uddannelsesvalg, ikke finder social- og sundhedsassistentfaget mere attraktivt. Som Laura eksplicit siger i et af citaterne i analysen, så *"er der jo heller ikke nogen, der har lyst til at være det [social- og sundhedsassistent, red.]"*. Implikationerne af analysen for praksis er derfor også en understregning af, at omsorgsfagene ikke fremstår attraktive for unge, samt at diskursen øjensynligt ikke er fulgt med udviklingen i fagene. På den måde illustrerer analysen, at magtens sprog har konsekvenser (Dahl, 2010; Foucault, 2005). For det sprog og de artikuleringer, eleverne anvender, læner sig i høj grad op ad diskursen i det offentlige rum; hos de voksne, i medierne, mv. (Lauritzen et al., 2021; Kjer, Mølgaard og Jensen, forthcoming; Dahl, 2010). Dette peger på, at der er brug for at udbrede mere viden om social- og sundhedsfagene og opgaverne i ældreplejen i befolkningen for at gøre op med det negative image, der fortsat synes at knytte sig til fagene. Nyere undersøgelser viser da også, at et øget sektorkendskab ikke blot øger de unges motivation for at søge ind på social- og sundhedsuddannelserne, det er også en central komponent i at gøre op med egne og omverdenens fordomme om fagene (se fx Lauritzen et al., 2022). Det kan givetvis være et effektivt middel til at legitimere et tilvalg af fagene i en omverden, hvor der trods forsøg på øget professionalisering fortsat hersker en snæver forståelse af fagene.

REFERENCER

- Aronson, J. & Neysmith, S. M. (1993). "You're not just in there do to the work" Depersonalizing Policies and the Exploitation of Home Care Workers' Labor. *Gender & Society*, 10 (1), 59-77.
- Bagnoli, A. (2009). Beyond the standard interview: the use of graphic elicitation and arts-based methods. *Qualitative Research*, 9(5), 547-570.
- Bertelsen, T. M., Balle Hansen, M., Bliksvær, T., & Lunde, B. V. (2021). Fra effektiv serviceproduktion til samskabelse: udbredelsen af et nyt styringsparadigme i dansk ældrepleje. *Politica*, 53(3), 280-299. <https://doi.org/10.7146/politica.v53i3.130458>
- Björnsdóttir, K. (2013). The place of standardisation in home care practice: an ethnographic study. *Journal of Clinical Nursing* 23, 1411-1420.
- Dahl, H. M. (2000). Fra den 'store' til den 'lille' omsorg? *Tidsskriftet GRUS*, 21(61), 5-17.
- Dahl, H. M. (2004) A View from the Inside Recognition and Redistribution in the Nordic Welfare State from a Gender Perspective. *Acta Sociologica* 47(4), 325-337.
- Dahl, H. M. (2009) New Public Management, care and struggles about recognition. *Critical Social Policy*, 29(4), 634-654.
- Dahl, H.M. (2010). 'An old map of state feminism and an insufficient recognition of care. *Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 18(3), 152-166.
- Dam, R. M. M. & Skjødt, U. (2022) Standardisering og kvalitet for sårbare ældre i offentlig velfærd. *Tidsskrift for omsorgsforskning* 8(3), 1-6.
- Danmarks Evalueringsinstitut (2020). *Voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb*. Danmarks Evalueringsinstitut, København.
- Davies, C. (1996). The sociology of professions and the professions of gender. *Sociology*, 30(4), 661-678.
- Dowling, Emma. 2022. *The Care Crisis: What Caused It and How Can We End It?* London: Verso.
- FOA (2012). *Strømninger i jobudviklingen inden for social- og sundhedsområdet*. FOA, København.
- Foucault, M. (2005). *Vidensarkæologien*. Aarhus. Forlaget Philosophia.

- Frederiksen, J.T. (2021) Hvad betyder klasse, køn og etnicitet for de velfærdsprofessionelle uddannelsers status? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*, 3, 26-48.
- Hansen, A. M. (2016). Rehabilitative bodywork: cleaning up the dirty work of homecare. *Sociology of Health & Illness*, 38(7), 1092-1105.
- Hansen, A. M. & Kamp, A. (2018). From Carers to Trainers: Professional Identity and Body Work in Rehabilitative Eldercare. *Gender, Work and Organization* 25(1), 63-76.
- Hansen, L.L., Dahl, H.M. & Horn, L. (red.). (2021). *A Care Crisis in the Nordic Welfare States? Care Work, Gender Equality and Welfare State Sustainability*. Policy Press, Bristol.
- Hughes, E. (1958). Work and the self. In J. H. Rohrer & M. Sherif, *Social psychology at the crossroads*. Harper, New York.
- Jensen, M.C.F. (2017a). *Boundaries of professionalization at work - An ethnography-inspired study of care workers' dilemmas at the margin*. PhD Series 39. Copenhagen Business School, Doctoral School of Organisation and Management Studies, København.
- Jensen, M.C.F. (2017b). Gender stereotypes and the reshaping of stigma in rehabilitative eldercare. *Gender, Work and Organization*, 24(5), 656-674.
- Jensen, M. C. F & Muhr, S. L. (2020) Performative identity regulation in rehabilitative home care work: an analysis of how experts' embodied mediation of the managerial ideology 'activates' new frontline identities. *Culture and Organization*, 26(3), 211-230.
- Jørgensen, M. W., & Philipps, L. J. (2002). Discourse analysis as theory and method. London: Sage.
- Kjellberg, P.K., Kjellberg, J., Hirani, J.C., Mikkelson, M., Juel, K., Christensen, J. Lauritzen, H.H., Thøstesen, A., Topholm, E.H.-E., Martin, H.M., Navne, L.E., Johansen, M.B. & Bech, M. (2022). *Baggrunden for covid-19-udbrud og -dødsfald på plejecentre og i hjemmeplejen i Danmark i perioden januar 2020-april 2021 - Tværgående analyse og besvarelse af opgaven*. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København.
- Kjer, M, Mølgaard, M. & Jensen, M.F. (forthcoming). Engle og proletarer? En analyse af mediernes portrættering af social- og sundhedsfagene. Accepteret til Dansk Sociologi.
- Kjer, M., Bengtsson, T. & Nielsen, C. (2021). Young pupils' articulations of time spent in school in the wake of a policy reform. *British Journal of Sociology of Education*, 42(8), 1139-1152.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. 3. udgave. Hans Reitzels Forlag, København.
- Laclau, E. & Mouffe, C. (1985). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. Verso, London.
- Larsen, M. & Jakobsen, V. (2022). *Arbejdskraftmangel og rekrutteringsudfordringer på de store velfærdsområder - Forundersøgelse af eksisterende viden*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København.
- Lauritzen, H.H., Jensen, M.C.F. Kjer, M.G. & Mikuta, M.I. (2022). *Analyse af social-og sundhedsfagenes image og imageudfordringer – Rekruttering til og fastholdelse i social- og sundhedsfagene*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København.
- Neergaard, H. 2010: Udvælgelse af cases i kvalitative undersøgelser. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Phillips L., Jørgensen M. W. (1999) Diskursanalyse som Teori og Metode. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Rasmussen, B. (2004). Between endless needs and limited resources: The gendered construction of a greedy organization. *Gender, Work & Organization*, 11, 5, 506-525.
- Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2020). *Arbejdstid blandt social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde*. Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed, København.
- Trydegård, G-B. (2012). Care work in changing welfare states: Nordic care workers' experiences. *European Journal of Ageing* 9, 119-129.
- Tufte, P. (2011) Hvad er meningen? – arbejdspraksis og mening i arbejdet i den danske ældrepleje. *Tidsskrift for arbejdsliv*, 13(2).
- Vinge, S. & Topholm, E.H.-E. (2021). *Social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistent*

ter i kommunerne: En analyse af udviklingen i uddannelserne, opgaverne og rammerne samt medarbejdernes perspektiv på området. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København.

Noter

1. Senest kundgjort med Aftale om finansloven for 2019, hvor der blev afsat midler til en række initiativer, der skal imødekomme rekrutteringsudfordringerne inden for ældre- og sundhedsområdet.
2. En mere strukturel årsag til faldet i optaget på SOSU-uddannelserne er ifølge Larsen og Jakobsen (2022) givetvis reformen af erhvervsuddannelserne fra 2015, hvor der blev indført adgangskrav på alle erhvervsuddannelser.
3. Fremadrettet refereret til som NPM.
4. Elementer omfatter en bredere vifte af elementer, såsom sprog, symboler, billeder, kulturelle referencer.

Mikkel Giver Kjer, senioranalytiker, *cand.scient.pol.*,
VIVE, mgk@vive.dk

Michella Ida Mikuta, videnskabelig assistent, *cand.soc.*,
VIVE, miki@vive.dk

Emmy Hjort-Enemark Topholm, senioranalytiker, *cand.soc.*,
VIVE, emht@vive.dk